

**Ministerie van
Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties**
Directie Democratie en
Bestuur

Contactpersoon
Team Verkiezingen
[postbus.verkiezingen@
minbzk.nl](mailto:postbus.verkiezingen@minbzk.nl)

Datum
8 maart 2024

memo

Vragen en antwoorden voor gemeenten over de Europees
Parlementsverkiezing van 6 juni 2024

In dit document vindt u een overzicht van relevante vragen en antwoorden over de Europees Parlementsverkiezing van 6 juni 2024. Dit overzicht is bedoeld voor het beantwoorden van vragen van kiezers over de verkiezing.

U kunt deze vragen en antwoorden gebruiken voor uw website en delen met collega's die verantwoordelijk zijn voor webcare en/of (telefonische) vraagbeantwoording. Op basis van actualiteiten worden deze vragen en antwoorden steeds aangevuld en geactualiseerd.

Inhoudsopgave

Wanneer en waar kan ik stemmen?	4
Wanneer is de Europees Parlementsverkiezing?	4
Waar kan ik stemmen?	4
Kan ik stemmen in een andere gemeente?	4
Ik ben pas verhuisd naar een andere gemeente of ga dat zeer binnenkort doen. Waar kan ik dan stemmen?	4
Wat zijn de openingstijden van de stembureaus?	4
Wat heb ik nodig om te stemmen?	5
Wie mag er stemmen bij de Tweede Kamerverkiezing?	5
Wat heb ik nodig om te stemmen?	5
Wanneer ontvang ik mijn stempas?	5
Wat moet ik doen als ik geen stempas heb ontvangen of als ik mijn stempas kwijt ben?	5
Welk soort identiteitsbewijs moet ik meenemen als ik wil stemmen?	5
Mijn identiteitsbewijs is verlopen, kan ik toch stemmen?	6
Mijn identiteitsbewijs is gestolen of kwijt	6
Stemmen: hoe werkt dat?	7
Hoe werkt stemmen bij de verkiezingen?	7
Wat kan ik doen als ik een vergissing maak op het stembiljet?	7
Wat betekent een 'blanco stem'?	7
Mag ik een selfie maken in het stemhokje?	7
Kan ik bij deze verkiezing ook per brief stemmen?	7
Kan ik bij deze verkiezing ook op een andere dag stemmen (vervroegd stemmen)?	8
Kan ik bij deze verkiezing digitaal stemmen?	8
Waar gaat deze verkiezing over?	9
Waar stem ik voor bij de Europees Parlementverkiezing?	9
Wat is het Europees Parlement?	9
Welke taken heeft het Europees Parlement?	9
Waar vind ik informatie over partijen en kandidaten?	9
Hoe kan ik iemand anders voor mij laten stemmen (machtigen)?	10
Hoe kan ik stemmen als ik niet zelf naar het stembureau wil of kan?	10
Hoe kan ik een andere kiezer vragen om voor mij te stemmen?	10
Hoe kan ik iemand machtigen via de stempas (onderhandse volmacht)?	10
Hoe vraag ik een schriftelijke volmacht aan?	10
Hoe geef ik een veilige kopie van mijn identiteitsbewijs mee aan de persoon die ik wil machtigen?	11
Voor hoeveel mensen mag ik met een volmacht gaan stemmen?	11
Hoe werkt stemmen voor kiezers met een beperking?	12
Wat is er geregeld voor mensen met een beperking?	12
Ik heb een lichamelijke beperking, mag iemand mij helpen bij het stemmen?	12
Ik heb een visuele beperking. Wat is er voor mij geregeld op het stembureau?	12
Waar vind ik informatie over de verkiezingen in gebarentaal?	12
Ik heb een (licht) verstandelijke beperking. Hoe kan ik stemmen?	12
Ik ben analfabeet of ik spreek geen Nederlands, mag ik hulp krijgen in het stemhokje?	12
Ik heb een mentor, bewindvoerder of sta onder curatele. Mag ik dan nog zelf stemmen?	13
Hoe kan ik iemand machtigen als ik geen handtekening kan zetten?	13
Hoe werkt het tellen van de stemmen en het vaststellen van de uitslag?	14
Wanneer worden de stemmen geteld?	14
Hoe wordt de uitslag van de Europees Parlementsverkiezing vastgesteld?	14

<i>Wat gebeurt er na het tellen van de stemmen?</i>	14
<i>Mag ik aanwezig zijn bij het tellen van de stemmen?</i>	15
<i>Wat zijn de regels bij het tellen van de stemmen?</i>	15
<i>Na het tellen van de stemmen maakt het stembureau een proces-verbaal op. Mag ik daar foto's van maken?</i>	15
<i>Waar vind ik de uitslag van de verkiezingen?</i>	15

Kan ik op een stembureau werken? 16

<i>Kan iedereen zich aanmelden om op een stembureau te werken?</i>	16
<i>Heb ik een bepaalde opleiding nodig om op een stembureau te werken?</i>	16
<i>Wat doet een lid van het stembureau?</i>	16
<i>Kan ik zelf kiezen welke taken/rol ik oppak als lid van een stembureau?</i>	16
<i>Hoe meld ik mij aan als stembureaulid?</i>	16
<i>Kan ik mij opgeven bij een andere gemeente dan waar ik woon?</i>	16
<i>Krijg ik als stembureaulid ook een training?</i>	17
<i>Hoeveel uur per dag werkt een stembureaulid?</i>	17
<i>Wordt er gezorgd voor lunch en avondeten?</i>	17
<i>Wat houdt het werk van een teller in?</i>	17
<i>Krijg ik als teller ook een training?</i>	17
<i>Kan ik mijn werkgever vragen of ik onder werktijd aan de slag ga op een stembureau?</i>	17
<i>Krijg ik als lid van een stembureau of teller een vergoeding?</i>	17
<i>Ik doe het werk op een stembureau graag belangeloos. Kan ik ook afzien van een vergoeding?</i>	17

Wanneer en waar kan ik stemmen?

Wanneer is de Europees Parlementsverkiezing?

Op donderdag 6 juni 2024 is de verkiezing voor het Europees Parlement.

Waar kan ik stemmen?

Om te stemmen gaat u naar een stemlokaal in de gemeente waar u woont. Voor de verkiezing ontvangt u thuis een overzicht met de adressen van alle stemlokalen. Op dit overzicht staan ook de stemlokalen die extra toegankelijk zijn voor mensen met een beperking. Kijk voor een stemlokaal bij u in de buurt op www.waarismijnstemlokaal.nl of de website van uw gemeente.

Kan ik stemmen in een andere gemeente?

Wilt u in een andere gemeente stemmen? Dan moet u een kiezerspas aanvragen. Dat kan op twee manieren: met een formulier, of aan de balie van de gemeente.

Kiezerspas aanvragen met een formulier

Een kiezerspas kunt u aanvragen met een formulier. U kunt dit aanvraagformulier downloaden via de gemeentewebsite of halen aan de balie van de gemeente. Het ingevulde formulier moet uiterlijk **maandag 3 juni** bij de gemeente binnen zijn.

Kiezerspas aanvragen aan de balie

U kunt een kiezerspas ook aan de balie van uw gemeente aanvragen. U heeft hierbij uw identiteitsbewijs nodig, of een kopie daarvan. U kunt aan de balie een kiezerspas aanvragen tot **woensdag 5 juni 12.00 uur**.

Ik ben pas verhuisd naar een andere gemeente of ga dat zeer binnenkort doen. Waar kan ik dan stemmen?

Het adres waarop u op de dag van kandidaatstelling officieel staat ingeschreven, bepaalt in welke gemeente u kunt stemmen. Bij deze Europees Parlementsverkiezing is de dag van kandidaatstelling 23 april 2024. Op het adres waar u dan staat ingeschreven, wordt ook uw stempas bezorgd. Wilt u in uw nieuwe gemeente stemmen? Vraag dan een kiezerspas aan.

Wat zijn de openingstijden van de stembureaus?

De stemlokalen zijn open op donderdag 6 juni van 7.30 uur tot 21.00 uur. Er kunnen ook bijzondere of mobiele stembureaus zijn. Deze kunnen andere openingstijden hebben.

Wat heb ik nodig om te stemmen?

Wie mag er stemmen bij de Tweede Kamerverkiezing?

Om te mogen stemmen bij de Tweede Kamerverkiezing, moet u aan de volgende voorwaarden voldoen:

- U heeft de Nederlandse nationaliteit;
- U bent 18 jaar of ouder;
- U bent niet uitgesloten van het kiesrecht.

Kijk voor meer informatie over kiesgerechtigdheid voor de Europees Parlementsverkiezing op de [website van de Kiesraad](#).

Wat heb ik nodig om te stemmen?

Om te kunnen stemmen heeft u een stempas en een identiteitsbewijs nodig. U krijgt uw stempas thuisgestuurd. U ontvangt de stempas uiterlijk donderdag 23 mei. Uw identiteitsbewijs mag maximaal 5 jaar verlopen zijn.

Wanneer ontvang ik mijn stempas?

U ontvangt uw stempas uiterlijk donderdag 23 mei. Heeft u geen stempas ontvangen of bent u uw stempas kwijt? Vraag dan een nieuwe aan bij de gemeente.

Wat moet ik doen als ik geen stempas heb ontvangen of als ik mijn stempas kwijt ben?

Heeft u geen stempas ontvangen? Of bent u uw stempas kwijt? Vraag dan zo snel mogelijk een nieuwe stempas aan bij de gemeente. Dit kan schriftelijk, via een formulier dat u kunt vinden op de website van uw gemeente. Of aan de balie van het gemeentehuis.

Het schriftelijke verzoek moet uiterlijk **maandag 3 juni** binnen zijn bij de gemeente. Aan de balie van de gemeente kunt u tot **woensdag 5 juni 12.00 uur** terecht. Daarna is het niet meer mogelijk om een nieuwe stempas aan te vragen.

Welk soort identiteitsbewijs moet ik meenemen als ik wil stemmen?

Om te kunnen stemmen heeft u een stempas en een identiteitsbewijs nodig. U kunt een van deze identiteitsbewijzen meenemen:

- paspoort;
- identiteitskaart;
- rijbewijs uit Nederland.

Kiezers met een dubbele nationaliteit kunnen zich ook identificeren met een paspoort, identiteitskaart of rijbewijs uit een EER-land, of een paspoort of identiteitskaart uit Zwitserland.

Datum
8 maart 2024

Mijn identiteitsbewijs is verlopen, kan ik toch stemmen?

Uw identiteitsbewijs mag maximaal 5 jaar verlopen zijn. Kijk bij 'geldig tot'. Staat daar 7 juni 2019, of een datum daarna? Dan mag u het identiteitsbewijs nog gebruiken om te stemmen.

Heeft u geen identiteitsbewijs of is dit meer dan 5 jaar verlopen? En kunt u niet meer op tijd een nieuw identiteitsbewijs aanvragen? Dan kunt u iemand anders vragen om voor u te stemmen met een schriftelijke volmacht. Vraag hiervoor een formulier aan bij de gemeente via de website of aan de balie. U en de persoon die voor u gaat stemmen, vullen het formulier in. Lever het formulier uiterlijk **maandag 3 juni** in bij de gemeente.

Mijn identiteitsbewijs is gestolen of kwijt

Is uw identiteitsbewijs gestolen of bent u het kwijt? Met een verklaring van vermissing kunt u toch stemmen. Deze verklaring vraagt u aan bij de gemeente. Neem dan ook een pasje met uw foto mee. Bijvoorbeeld een gepersonaliseerde OV-chipkaart.

Stemmen: hoe werkt dat?

Hoe werkt stemmen bij de verkiezingen?

- Uiterlijk 2 weken voor de verkiezing ontvangt u uw stempas.
- Neem uw stempas en een geldig identiteitsbewijs mee naar het stembureau.
- Op het stembureau levert u uw stempas in. Laat ook uw identiteitsbewijs zien aan het stembureaulid.
- Op het stembureau krijgt u een stembiljet. Hierop staan alle partijen die meedoen aan de verkiezing. Ook staan hierop alle kandidaten op wie u kunt stemmen.
- Het stembiljet neemt u mee in het stemhokje. De stemming is geheim. De stemhokjes in het stemlokaal staan zo, dat niemand kan zien op wie u stemt. Alleen mensen met een lichamelijke beperking mogen hulp krijgen in het stemhokje.
- Met een rood potlood kleurt u het rondje in voor de naam van de persoon op wie u wilt stemmen. U kunt het stembiljet ook leeg laten. Dat heet blanco stemmen.
- Vouw het stembiljet zo op dat niemand uw keuze kan zien.
- Hierna stopt u het stembiljet in de stembus.

[Bekijk de stappen in beeld en tekst.](#)

Wat kan ik doen als ik een vergissing maak op het stembiljet?

U kunt bij het stemmen 1 kandidaat per stembiljet kiezen door het bijbehorende vakje rood te kleuren. Als u meerdere vakjes inkleurt of iets op het stembiljet tekent of kleurt, is uw stembiljet ongeldig. Uw stem telt dan alleen mee voor de berekening van de opkomst.

Heeft u per ongeluk uw stembiljet ongeldig gemaakt of heeft u zich vergist? Dan mag u 1 keer een nieuw stembiljet vragen.

Wat betekent een 'blanco stem'?

Wilt u geen kandidaat kiezen, maar wel uw stemrecht gebruiken? Dan kunt u een blanco stem uitbrengen. U gaat dan wel naar het stemhokje, maar kiest geen kandidaat. U vult dus niets in op het stembiljet.

Een blanco stem heeft geen invloed op de zetelverdeling. Een blanco stem of een niet-uitgebrachte stem gaat dus niet naar de grootste partij. Een blanco stem telt wel mee bij het bepalen van de opkomst van de verkiezing.

Mag ik een selfie maken in het stemhokje?

U hoeft aan niemand te laten weten wat u stemt. Ook niet door het maken van een foto. Niemand mag u daartoe dwingen.

Als u dat zelf wilt, mag u een selfie ('stemfie') maken. U moet dan wel het stemgeheim van andere kiezers respecteren. U mag andere kiezers niet fotograferen als zij hun stem uitbrengen. Ook mag u andere kiezers niet in de weg staan.

Kan ik bij deze verkiezing ook per brief stemmen?

Nee. Als u in Nederland woont, kunt u bij deze verkiezing niet per brief stemmen.

Datum
8 maart 2024

Kan ik bij deze verkiezing ook op een andere dag stemmen (vervroegd stemmen)?

Nee. U kunt bij deze verkiezing niet op een andere dag stemmen.

Kan ik bij deze verkiezing digitaal stemmen?

Nee. U kunt niet digitaal stemmen.

Waar gaat deze verkiezing over?

Waar stem ik voor bij de Europees Parlementverkiezing?

Bij de Europees Parlementsverkiezing kiest u de kandidaat waarvan u vindt dat hij of zij uw stem verdient. Uw stem en de stemmen van de andere kiezers bepalen welke 31 Nederlanders na de verkiezing in het Europees Parlement komen.

Wat is het Europees Parlement?

Het Europees Parlement bestaat uit 720 gekozen leden. 31 leden komen uit Nederland. Zij zitten er allemaal namens politieke partijen. Hoe meer stemmen een partij krijgt bij de verkiezing, hoe meer zetels (en dus leden) ze krijgen in het Europees Parlement. De Nederlandse leden werken samen met leden van andere landen. Ze vormen fracties met partijen die dezelfde ideeën hebben.

Welke taken heeft het Europees Parlement?

De leden van het Europees Parlement praten over hoe de Europese Unie dingen moet regelen. Ze maken en beslissen over nieuwe wetten. Dit doen ze samen met vertegenwoordigers van de regeringen van de EU-landen. Deze wetten hebben invloed op de levens van inwoners in de Europese Unie. Ze gaan bijvoorbeeld over de economie, armoedebestrijding, klimaat en veiligheid.

Het Europees Parlement keurt de EU-begroting goed en controleert hoe het geld wordt uitgegeven. Ze benoemen ook de voorzitter en commissarissen van de Europese Commissie, en ze controleren deze.

Waar vind ik informatie over partijen en kandidaten?

Op de [website van de Kiesraad](#) vindt u informatie over de politieke partijen en kandidaten die meedoen aan de verkiezing. Voor de verkiezing ontvangt u thuis een overzicht met alle kandidaten die meedoen. Op de websites van de partijen leest u hun plannen.

Hoe kan ik iemand anders voor mij laten stemmen (machtigen)?

Hoe kan ik stemmen als ik niet zelf naar het stembureau wil of kan?

U kunt iemand anders vragen om voor u te stemmen. Dit heet machtigen.

Hoe kan ik een andere kiezer vragen om voor mij te stemmen?

U kunt op 2 manieren iemand vragen om voor u te stemmen:

1. via uw stempas (onderhandse volmacht)
2. via een machtigingsformulier (schriftelijke volmacht)

Een gemachtigde kan voor maximaal 2 andere personen stemmen.

Hoe kan ik iemand machtigen via de stempas (onderhandse volmacht)?

Met een onderhandse volmacht kunt u tot op de dag van de verkiezing iemand anders vragen om voor u te stemmen. U mag zelf kiezen wie u machtigt. De persoon die voor u stemt (de gemachtigde) moet:

- kiesgerechtigd zijn;
- in dezelfde gemeente als u wonen. Als de persoon die voor u stemt (de gemachtigde) niet in uw gemeente woont dan kunt u een machtigingsformulier invullen (zie onder 'schriftelijke volmacht');
- uw stem tegelijk met zijn eigen stem uitbrengen.

Iemand machtigen via uw stempas werkt zo:

- U vult de achterkant van uw stempas in. Doe dit samen met degene die u wilt machtigen. Dan weet u zeker dat u de juiste persoon machtigt.
- Geef de gemachtigde uw stempas en een kopie van uw identiteitsbewijs mee. Dit mag ook een goed leesbare foto van uw identiteitsbewijs op een mobiele telefoon of tablet zijn.
- De gemachtigde laat de kopie van uw identiteitsbewijs zien op het stembureau. De gemachtigde moet ook zijn eigen identiteitsbewijs laten zien.

Hoe vraag ik een schriftelijke volmacht aan?

U kunt ook een andere kiezer machtigen om voor u te stemmen via een machtigingsformulier. Dit heet een schriftelijke volmacht. Dit kan bijvoorbeeld een oplossing zijn als u langere tijd in het buitenland bent.

U kunt hiervoor een formulier downloaden van de website van uw gemeente. Of u kunt het ophalen bij de balie van de gemeente. Het formulier moet uiterlijk **maandag 3 juni** bij de gemeente binnen zijn.

Met een schriftelijke volmacht kunt u iemand uit dezelfde gemeente of een andere gemeente machtigen om voor u te stemmen.

De persoon die voor u stemt (de gemachtigde) moet:

- kiesgerechtigd zijn;
- uw stem tegelijk met zijn eigen stem uitbrengen.

Iemand machtigen met een machtigingsformulier werkt zo:

- U en de persoon die voor u gaat stemmen (de gemachtigde) vullen het formulier in. Laat eerst degene die u wilt machtigen het formulier invullen voordat u dat zelf doet. Zo weet u zeker dat u de juiste persoon machtigt.
- Lever het formulier uiterlijk **maandag 3 juni** in bij de gemeente.
- De gemachtigde ontvangt een volmachtbewijs waarmee hij voor u kan stemmen. Als de gemeente het volmachtbewijs heeft goedgekeurd, kan het volmachtbewijs niet meer worden ingetrokken.
- De gemachtigde neemt het schriftelijke volmachtbewijs mee naar het stembureau. U hoeft geen kopie van uw identiteitsbewijs mee te geven.

Hoe geef ik een veilige kopie van mijn identiteitsbewijs mee aan de persoon die ik wil machtigen?

Met de [KopieID-app](#) van de Rijksoverheid, maakt u op een veilige manier een kopie van uw identiteitsbewijs. U kunt dan de foto en het Burgerservicenummer (BSN) onleesbaar maken.

Let op: kijk goed op uw ID-bewijs waar uw BSN staat. Dit nummer kan ook in een (machine-leesbare) strook onderaan het document staan. Maak ook daar uw BSN onleesbaar.

Uw naam, geboortedatum, handtekening en de 'geldig tot'-datum van het document zijn nodig. Deze gegevens mag u dus niet onleesbaar maken.

Met de KopieID app kunt u ook een watermerk toevoegen aan de kopie. In dit watermerk zet u het doel waarvoor u de kopie maakt. Ook zet u hierin de datum waarop u de kopie maakt. U kunt de kopie vervolgens versturen of printen.

KopieID-app downloaden

U kunt de [KopieID-app](#) downloaden in de Apple App Store of Google Play Store. De app is een uitgave van de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens, onderdeel van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Voor hoeveel mensen mag ik met een volmacht gaan stemmen?

U mag per verkiezing voor maximaal 2 andere kiezers een volmachtstem uitbrengen. Dit kan alleen tegelijk met uw eigen stem.

Hoe werkt stemmen voor kiezers met een beperking?

Wat is er geregeld voor mensen met een beperking?

Alle stembureaus moeten toegankelijk zijn voor mensen met een beperking. Alleen voor mobiele stembureaus en stembureaus op het station gelden minder strenge eisen.

In het stemlokaal vindt u onder andere een kandidatenlijst in grote letters. Ook is er een loop met verlichting. Voor mensen in een rolstoel is er minstens 1 stemhokje met een lager schrijfblad. Meer informatie over wat er geregeld is voor kiezers met een beperking leest u op www.elkestemtelt.nl.

Sommige stembureaus zijn extra toegankelijk voor mensen met een beperking. Op de website van de gemeente of op www.waarismijnstemlokaal.nl kunt u vinden waar die stembureaus zijn.

In het stemlokaal mag een stembureaulid u uitleg geven over hoe het stembiljet werkt. Heeft u vanwege uw lichamelijke beperking hulp nodig bij het stemmen? Dan mag er iemand met u mee in het stemhokje om u te helpen.

Ik heb een lichamelijke beperking, mag iemand mij helpen bij het stemmen?

Heeft u vanwege uw lichamelijke beperking hulp nodig bij het stemmen? Dan mag er iemand met u mee in het stemhokje om u te helpen.

Ik heb een visuele beperking. Wat is er voor mij geregeld op het stembureau?

In elk stemlokaal hangt een extra grote lijst met de namen van de kandidaten en partijen waarop u kunt stemmen. Er is minstens 1 leesloop met verlichting aanwezig. Sommige gemeenten hebben een 'stemmal' met audio-ondersteuning.

Waar vind ik informatie over de verkiezingen in gebarentaal?

In de video's van ProDemos vindt u informatie over de Europees Parlementsverkiezing in Nederlandse Gebarentaal (NGT).

[Let op: deze video's zijn op dit moment nog niet beschikbaar.]

Ik heb een (licht) verstandelijke beperking. Hoe kan ik stemmen?

Een stembureaulid mag u buiten het stemhokje uitleg geven. Hulp in het stemhokje is niet toegestaan. Veel gemeenten en maatschappelijke instellingen organiseren voor de verkiezing trainingen over het stemmen. Op de website www.hoewerktstemmen.nl vindt u uitleg en kunt u oefenen.

[Website wordt later geüpdatet naar de Europees Parlementsverkiezing.]

Ik ben analfabeet of ik spreek geen Nederlands, mag ik hulp krijgen in het stemhokje?

Het is niet toegestaan om iemand mee te nemen in het stemhokje. Wel mag buiten het stemhokje iemand u uitleg geven over hoe het stembiljet werkt.

Datum
8 maart 2024

Ik heb een mentor, bewindvoerder of sta onder curatele. Mag ik dan nog zelf stemmen?

Het kiesrecht is een persoonlijk recht dat alleen voor de kiezer is. U mag dus zelf stemmen, ook al is iemand anders uw wettelijke vertegenwoordiger. Kunt of wilt u niet zelf naar het stembureau komen. Dan kunt iemand anders vragen om voor u te stemmen (machtigen). Dit mag u zelf kiezen.

Hoe kan ik iemand machtigen als ik geen handtekening kan zetten?

Wilt u iemand machtigen, maar kunt u geen handtekening zetten? En staat op uw identiteitsdocument 'niet in staat tot tekenen'? Dan kunt u iemand machtigen om voor u te stemmen zonder handtekening.

U hoeft de schriftelijke volmacht of de machtiging via uw stempas dan niet te ondertekenen. De gemeente of het stembureau controleert of de opmerking 'niet in staat tot tekenen' ook in uw identiteitsdocument staat. Als dat zo is, kan iemand anders voor u stemmen.

Hoe werkt het tellen van de stemmen en het vaststellen van de uitslag?

Wanneer worden de stemmen geteld?

Op 6 juni om 21.00 uur sluit de stemming. Daarna starten de leden van de stembureaus met het tellen van de stemmen. U mag hiernaar komen kijken. De voorzitter van het stembureau zorgt ervoor dat het tellen goed verloopt.

Hoe wordt de uitslag van de Europees Parlementsverkiezing vastgesteld?

- De leden van het stembureau tellen eerst alle stempassen, kiezerspassen en volmachten. Het totaal hiervan is het aantal kiezers dat is toegelaten tot de stemming.
- Daarna openen de stembureauleden de stembus. Ze halen de stembiljetten uit de stembus.
- Ze vouwen de stembiljetten open en sorteren deze per lijst.
- Daarna gaan ze de stembiljetten tellen.
- Ze tellen de stemmen per lijst (per partij). In sommige gemeenten tellen ze per partij ook hoeveel stemmen elke kandidaat kreeg (decentrale stemopneming). In andere gemeenten doen ze dat nog niet (centrale stemopneming).
- Ook tellen de stembureauleden het aantal blanco en ongeldige stemmen.
- De voorzitter rekent het totaal aantal uitgebrachte stemmen uit. Dit aantal moet gelijk zijn aan het aantal toegelaten kiezers. Zijn de aantallen niet gelijk zijn? Dan schrijft de voorzitter dit telverschil. Het gemeentelijk stembureau voert de dag daarna extra controles uit.
- De voorzitter schrijft alle aantallen op in het proces-verbaal. Dat is het verslag van het stembureau. Hier komen ook eventuele bezwaren van kiezers in.
- Heeft het stembureau op donderdag al op kandidaatsniveau geteld (decentrale stemopneming)? Dan controleert het gemeentelijk stembureau op 7 juni alle processen-verbaal van de stembureaus. Als daar fouten in staan, doen ze een hertelling. Heeft het stembureau op donderdag alleen op lijstniveau geteld (centrale stemopneming)? Dan telt het gemeentelijk stembureau op 7 juni alle stembiljetten op lijst- en kandidaatsniveau.
- Het gemeentelijk stembureau maakt een proces-verbaal op. Alle aantallen staan hierin. Ook alle bezwaren van kiezers staan hierin. Dit proces-verbaal wordt op maandag 10 juni getekend. U mag hiernaar komen kijken.

Wat gebeurt er na het tellen van de stemmen?

- De gemeente publiceert de processen-verbaal met daarin de aantallen per stembureau op de website. Dit gebeurt zo snel mogelijk nadat het proces-verbaal van het gemeentelijk stembureau is getekend op maandag 10 juni. U vindt deze processen-verbaal ook via www.kiesraad.nl.
- Het centraal stembureau voor de Europees Parlementsverkiezing is de Kiesraad. Deze voert een aantal controles uit. Als iemand een fout ontdekt in een proces-verbaal, kan hij daar een melding van doen. Het centraal stembureau kan dan tegen het gemeentelijk stembureau zeggen dat ze de fout moeten verbeteren. Het verslag hiervan heet een corrigendum.
- Op 19 juni om 11.00 uur stelt het centraal stembureau de definitieve uitslag en de zetelverdeling vast. Dit is tijdens een openbare zitting. Kijk voor meer informatie op de [website van de Kiesraad](http://www.kiesraad.nl).

Mag ik aanwezig zijn bij het tellen van de stemmen?

Het tellen van de stemmen is openbaar. U mag daarbij aanwezig zijn. Ook de media mag aanwezig zijn bij het tellen van de stemmen.

Wat zijn de regels bij het tellen van de stemmen?

- Het tellen van de stemmen is openbaar. U bent welkom om te komen kijken. Ook de media mogen aanwezig zijn.
- Alleen leden van het stembureau en tellers die zijn aangewezen door de gemeente tellen de stemmen.
- Als u denkt dat er iets niet goed verloopt tijdens het tellen van de stemmen, dan geeft u dat aan bij de voorzitter van het stembureau. Deze maakt hiervan een aantekening in het proces-verbaal.
- U mag het telproces en de stembureauleden niet hinderen.
- U mag aantekeningen, foto's en video's maken.
- U mag een foto maken van het proces-verbaal met daarop de aantallen. Dit mag pas nadat het proces-verbaal is ondertekend door de leden van het stembureau. U mag geen foto's maken van de handtekeningen van de stembureauleden.

Na het tellen van de stemmen maakt het stembureau een proces-verbaal op. Mag ik daar foto's van maken?

U mag een foto maken van het proces-verbaal met daarop de aantallen. Dit mag pas nadat het proces-verbaal is ondertekend door de leden van het stembureau. U mag geen foto's maken van de handtekeningen van de stembureauleden.

Waar vind ik de uitslag van de verkiezingen?

De gemeente publiceert de processen-verbaal met daarin de aantallen per stembureau op de website. Dit gebeurt zo snel mogelijk nadat het proces-verbaal van het gemeentelijk stembureau is getekend op maandag 10 juni. U vindt deze processen-verbaal ook via www.kiesraad.nl.

Kan ik op een stembureau werken?

Kan iedereen zich aanmelden om op een stembureau te werken?

Als u op de dag van de verkiezing 18 jaar of ouder bent, kunt u zich aanmelden om als stembureaulid of teller op een stembureau te werken. Ook als u dat werk nog nooit eerder heeft gedaan.

Om het werk te kunnen doen, moet u de Nederlandse taal goed kennen. U hoeft niet de Nederlandse nationaliteit te hebben. Verder moet u nauwkeurig, behulpzaam en stressbestendig zijn. Ook moet u lichamelijk in staat zijn om een lange werkdag te maken.

De gemeente doet de werving en selectie van stembureauleden.

Heb ik een bepaalde opleiding nodig om op een stembureau te werken?

U heeft geen opleiding nodig om op het stembureau te mogen werken. Als voorbereiding op uw werk als stembureaulid of teller moet u wel een (digitale) training volgen bij de gemeente. Voor meer informatie over hoe dat precies werkt, kunt u contact opnemen met uw gemeente.

Wat doet een lid van het stembureau?

Als lid van het stembureau kunt u verschillende taken uitvoeren. Per gemeente kan de verdeling van de taken iets verschillen.

- U verwelkomt kiezers in het stemlokaal.
- U controleert de identiteit van de kiezer aan de hand van een identiteitsdocument.
- U neemt de stempas in ontvangst en controleert de echtheid.
- U controleert of het stempasnummer voorkomt in het register van ongeldige stempassen.
- U deelt een stembiljet uit.
- U ziet erop toe dat de kiezer het stembiljet in de bus doet.
- U geeft hulp of uitleg aan kiezers die daarom vragen.

Kan ik zelf kiezen welke taken/rol ik oppak als lid van een stembureau?

De gemeente waar u zich aanmeldt, bepaalt wie welke taken in het stembureau uitvoert.

Hoe meld ik mij aan als stembureaulid?

Bent u 18 jaar of ouder en wilt u bij de verkiezingen uw steentje bijdragen? U kunt zich rechtstreeks bij de gemeente van uw keuze aanmelden als stembureaulid. Neem hiervoor contact op met de gemeente.

Het kan zijn dat de gemeente van uw keuze ondertussen voldoende stembureauleden heeft. U kunt dan contact opnemen met een buurgemeente om te vragen of zij nog stembureauleden nodig hebben.

Kan ik mij opgeven bij een andere gemeente dan waar ik woon?

Ja. U kunt zich in elke gemeente aanmelden om op een stembureau te werken. U kunt dus bijvoorbeeld ook kiezen voor de gemeente waar u werkt. Of in een gemeente in de buurt van uw woonplaats, als die extra stembureauleden zoekt.

Krijg ik als stembureaulid ook een training?

Alle stembureauleden krijgen voorafgaand aan hun werkzaamheden een gratis (digitale) training of instructie. Ze krijgen dan uitleg over de werkzaamheden en situaties die ze gedurende de dag tegen kunnen komen. Het is verplicht om deze training te volgen.

Hoeveel uur per dag werkt een stembureaulid?

De stembureaus zijn op de dag van de verkiezing open van 7.30 uur tot 21.00 uur. Daarna begint het tellen. Dit duurt totdat alle stembiljetten geteld zijn. Het aantal uren dat u actief bent, is afhankelijk van de gemeente waarin u werkt. Per gemeente verschilt dat. Veel gemeenten werken bijvoorbeeld in 2 shifts. U kunt er het beste rekening mee houden dat u een groot deel van de dag op het stembureau zult zijn. Meer informatie hierover vindt u vaak op de website van de gemeente van uw keuze.

Wordt er gezorgd voor lunch en avondeten?

Vaak zorgen gemeenten daarvoor of krijgt u een eetvergoeding. Wilt u weten hoe dat in de gemeente van uw keuze is geregeld? Neem dan contact op met de gemeente.

Wat houdt het werk van een teller in?

Als teller helpt u mee met het tellen van de stemmen. Het tellen start op 6 juni om 21.00 uur. Het tellen is klaar nadat alle stemmen zijn geteld. En als de gemeente langs is geweest om de stembus met getelde stemmen op te halen. Afhankelijk van het aantal uitgebrachte stemmen kan dit een aantal uur duren.

Een aantal gemeenten telt op donderdagavond 6 juni alleen de stemmen per lijst. Op vrijdag 7 juni worden dan, op een centrale plek, de stemmen op lijst- en kandidaatsniveau geteld. In die gemeente kunt u als teller ook op vrijdag meehelpen.

Krijg ik als teller ook een training?

Tellers krijgen op de avond zelf instructie van de voorzitter van het stembureau. Bij sommige gemeenten volgt u van tevoren al een gratis (digitale) training zodat u zich goed kunt voorbereiden.

Kan ik mijn werkgever vragen of ik onder werktijd aan de slag ga op een stembureau?

Bij sommige werkgevers kunt u het werk op een stembureau onder werktijd doen. Andere werkgevers geven aan dat u hiervoor een vrije dag kunt opnemen. U kunt dit het beste navragen bij uw werkgever.

Krijg ik als lid van een stembureau of teller een vergoeding?

Ja, u krijgt voor het werken op het stembureau een vergoeding. De hoogte van die vergoeding hangt af van uw rol en taken in het stembureau. De vergoeding verschilt ook per gemeente. Kijk hiervoor op de website van de gemeente, of vraag het na bij de gemeente.

Ik doe het werk op een stembureau graag belangeloos. Kan ik ook afzien van een vergoeding?

U kunt hierover het beste contact opnemen met de gemeente waar u zich wilt aanmelden.